NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reći.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 31. decembra 1853. *List 105.*

Pogovor s kmetijsko družbo.

Slavno družtvo! blagovoli sledeče moje mnenje vzeti v pretres, in ga razglasiti, ako ga poterdiš.

Gotovo je, kakor „amen“ v očenašu, da naj veči pripomoček za zboljšanje kmetijstev je gnoj. Po tem takem nam je poglavitna potreba pridelovati veliko klaje, da zamoremo rediti dosto govedine. Pridelati veliko klaje, je pa treba veliko senožet. Če pa senožet nimamo, in jih tudi na svetu več biti ne more, kakor jih je, brez da bi opustili oranje, nam je resno premisliti in posvetovati se: kako bi se zamoglo pridobiti več živinske piče, da bi redili lahko veliko živine in da bi nam kerme ne zmanjkovalo. Jez mislim takole:

Naj se pokosí sená, detelje ali pa otave toliko centov kolikor kdo misli in more; naj se potem po primeri precej spod kôse zvaga, samo da ni rôsna, in naj se ta kerma v kak ograjen kot na hlevu, ali pa v primerno kad ali badin poredoma vklada in po primeri osolí in stlači. Kadar ta kerma osoljena svoj čas doseže, da se zmedí, naj se potem po pametni primeri poklada (futra) živini; saj osoljena kerma sognjila ne bo. Sedaj naj se prevdari: koliko bo taka klaja zdala memo druge ravno te mere precej spod kose zvagane, ne osoljene, ampak le po navadi posušene.

Pokazalo se bode, da s soljo se bo dala vsaka reč v dobro klajo oberniti, namreč vsaktero perje, to je, tertje, topolovo, lipovo, kostanjevo, morebiti celò hrastovo itd., kakor tudi turšična sirova slama, ječmenova, ovsena itd.; zamore se tudi suha slama med sirovo otavo versta za versto zmešati in osoliti; taka slama zadobí otavini tek in prav dober duh od nje.

Ljubo kmetijsko družtvo! prosim Te, to reč pretresti natanko; dobro scer vém, da ste v teh rečéh bolj zvedeni od mene, vendar poskusite tudi to, ker potreba je velika, sej skor vsako leto kmetovavci povsod tožijo, da jim kerme zmanjkuje. Jez sim prepričan, da v soli je zakopana naj večja povzdiga kmetijstva. Ni treba takim umnim možakom daljne razlage; zadosti je Vam sam migljej, da pridete vsaki reči do konca.

V hvali solí pa le še to opomnem, da bi mogla sol biti po taki ceni, po kteri bi se zamogel tudi reven kmetič take dobrote vdeležiti, zakaj on ne more centa solí po 6 fl. plačevati, da bi klajo solil. Naj bi si sl. kmetijska družba prizadjala na vso moč pri vis. ministerstvu, da bi se kmetijska sol, kakor tabak, dobivala povsod v cesarskih magazinih po enako nizki ceni. F. Licen.

Odgovor. Odbor kmetijske družbe je prejel dopis Vaš, častiti gospod! že zdavnej in s serčnim veseljem, ker vidi, da Vam je mar za povzdigo kmetijstva in da marljivo iščete poti, kako bi se mu pomagalo na noge. Ko je odbor pretresel po željah Vaših Vaše mnenje od solí, je izročil meni tajniku kmetijske družbe in vredniku „Novíc“: naj pismeno sostavim prevdark odbora in ga razglasim vsled želje Vaše po „Novícah“.

Vredništvo „Novíc“ rado vstreže temu sporočilu in pové, kar povedati ima, v sledečem:

Resnično besedo ste izgovorili, gospod Licen, ko ste rekli, da v soli je zakopan velik zaklad kmetijstva. Res je sol tudi za živino neprecenljiv dar božji, česar se naj očitniši prepričati zamoremo v tem, da želodčni sok, ki prekuhuje vse povžito, ima veliko solne kisline v sebi. Edino to nam je že sprićba zadostna in očitna, da modri Stvarnik ni brez namena ne nam ljudém ne živini dal solí v želodec. Gotovo je po takem, da živini solí dajati je ravno toliko kot želodcu pomagati, da vsako povžito stvar do zadnjega cempera prekuha, da tedaj celo nič od tega v zgubo ne gré, kar je pripravno za rejo človeškega ali živinskega života. Če dajemo sol živini, dajemo na dalje želodcu tako rekoč priprego, da zamore kakor pri pitanju prekuhati tudi obilnišo mero piče, ali da prekuha tudi težje prebavljivo ali celò sprideno klajo brez škode. Tako tudi sol, nadomestovaje deloma želodčni sok, poravnuje mnogotere nadloge želodca in storí, da se piča kar naj bolj more povžije in živini v prid spravi.

V tem in edíno v tem obstojí velika moč in dobrota solí. Sama po sebi pa nima sol nič redivnega v sebi, marveč še le život slabí, ako bi je preveč in celò samo pokladali živini.

Iz tega obzira se mora tudi presojevati: ktera pot je naj bolj pripravna živini dajati sol: ali da jo s klajo vred povživa, ali da jo liže samo na sebi. Opomnimo pa tukaj berž, da ne govorimo sedaj od zboljšanja mokrega in scer spridenega sena, ki se dá, kakor je bilo v „Novícah“ že večkrat razloženo, dosto dobro popraviti s soljo, — naše govorjenje zadeva le dobro klajo, o kteri ste Vi nasvetovali, naj se osolí berž spod kose.

Rekli smo gori, da sol živini vsaki dan dajati je dobro, tudi potrebno je za boljšo rejo, — ali skušnje so zoper to, da bi se kup celega sena, cele detelje ali cele otave potresal s soljo, ker po ti poti gré dosto solí v zgubo, in teško je misliti, da bi naši hlapci scer to delo brez potrate opravljali kadaj. Sol pa je draga.

Tako ne ravnajo kmetovavci nikjer, akoravno po drugi poti dosegujejo to, kar ste Vi nasvetovali. Ljubo nam je, da ste sprožili to reč iznovega, ker zares! če pogledamo kmetovavce druzih dežel, moramo našim večidel očitati veliko nemarnost o pokladanju piče. Umni kmetovavci drobijo ovès, ječmen, koruzo itd. preden jo dajo zobati konjem, ker na to vižo si prihranijo dobro desetíno piče, — goveji živini pa parijo s kropom zrezano klajo ali jo samo na sebi ali osoljeno namakovajo v vodi.

V „Novícah“ leta 1847 je bilo že svetovano: naj bi naši kmetovavci ravnali tako, kakor vsi umni živinorejci ravnajo na Salcburškem, na Austrianskem itd., ker imajo po številu živine eno ali več kadí v hlevu, v kteri namakovajo rezanco kakoršne si bodi slame (detelje ali sena). Kad je napolnjena blizo do verha z rezanco. Na rezanco vlivajo toliko vode, da se vsa dobro namoči; potem pridenejo nekoliko domače solí (na 1 vedro 8 lotov), ter vse skup premešajo s kakim kolom; za poboljšek pridevajo tudi mervico otrobov. Vsak dan napravljajo nasprot tako pičo, osoljena voda pa služi za 3 ali 4 dní. Rezanca se v taki namaki toliko skisa, da ima vinski duh in okus, in taka namočena in skisana klaja tekne živini neizrečeno dobro. Vsak dober gospodar ravná po teh deželah tako.

Tudi brez solí se (po vinsko) skisa na drobno zrezana in namočena klaja, in je kaj dobra piča za govejo živino, ker 1) zdrobljena klaja se lože prežveči in zmeša z želodčnim sokom, 2) sirova terda klaja se po namaki naj bolj približa opresni, 3) klaja razpade v močic, sladkor in vse drugo, kar je tečnega v nji, ter se lože izvleče iz nje, 4) skisana klaja ima kislato stvar v sebi, ki je močno podobna želodčnemu soku.

Škoda res, da večína kmetovavcov pri nas vsega tega ne porajta, ali prav za prav, da od vsega tega nobenega zapopadka nimajo in da dobičkov ali „forteljnov“ ne vejo, kako obračati klajo v veči prid!

Hvale vredno je, da ste, častiti gospod, sprožili to reč: kako bi se dala piča pokladati živini.

Kar željo utiče, da bi se cena živinske solí ponižala, so kmetijske družbe storile kar so mogle. Ker se bo vprihodnje živinska sol delala tudi iz morske, tedaj blizo nas, se je nadjati, da zatega voljo jo bojo kmetovavci morebiti dobivali po nižji ceni. Kmetijska družba je prosila za to, odgovora pa še nima. Naznanili ga bodemo, kadar ji doíde.

Zdaj pa še nekaj. Gori ste rekli, da senožet ne more biti več na svetu. Mi pa mislimo da! Naj se razdelé občinski pašniki (gmajne), — naj se pridno gleštajo senožeti, potem bo ena za dvé zdala, — naj se za setev živinske klaje odloči kakošna njiva. Tako se bo pomnožil pridelk klaje, ž njo se bo moglo rediti več živine in po živini bo več gnoja, kakor ste lepo dokazali gori. Z Bogom! Vredništvo.

Kako terden lés ohraniti.

(Po dr. Lüdersdorfu.)

(Konec.)

Ni nam potreba po tem, kar smo dozdaj povedali, na dalje razlagati, kako ravnati z namako lesa. Poglavitno je, da se debla z enim koncom v trugí, ki vodo dobro derží, tako zamažejo z glino ali ilovco, da je odžagani konec zmiraj pod namako, s ktero je napolnjena truga. Po tem pa, ali imamo več ali manj prostora, se vtaknejo debla od vsih 4 stranî v trugo v podobi križa, ali le od dvéh stranskih daljih.

Ko pa so debla na to vižo v trugo terdno položene, se napolni z namako do verha — in s tem je vse storjeno za dober izid namakovanja.

Že v 24 urah, včasih še poprej, začne kapljati iz druzega odžaganega konca čisti drevésni sok kakor voda, in to terpí neprenehoma tako dolgo, dokler ni namaka izgnala vsega soka, da se poslednjič ona sama prikaže. Tako je opravljeno vse, zakaj lés ima zdaj namesti svojega soka tisto kotlovinsko ali cinkovo namako v sebi, ktera ima lés terden ohraniti.

Da je les vès navdan s to namako, se ravna po dolgosti debla; na debelosti njegovi ni nič ležeče. Po naših skušnjah potrebuje 40 čevljev dolgo deblo dobre 3 tedne za namako.

Med tem časom ni storiti druzega nič, kakor včasih 24 ur trugo napolnovati z namako in scer vsaki dan kar je naj bolj moč do verha. Konci debel pa morajo zmiraj biti pod namako, ker se sicer namesti namake zrak vriva v serkavne žilice debla in kazí in mudí delo.

Zraven tega je gledati tudi na to, kakšna tekočina se izceja iz druzega konca lésa; je ta bela žleza in ne kaplja sama proč, se mora pridno brisati od debla, da se ne zamašé notrajne cevčice njegove.

Iz namake se skoz in skoz zamočeno deblo vzame lahko, ker glíne ali ilovce odpraviti ni težko.

Na to vižo zamočeni lés je pod skorjo sivkast, skor černivkast. Ta barva izvira od čresla, kterega je, čeravno včasih malo, vendar v vsakem drevésu ali v skorji nekoliko, in pa od železa, ki se najde vselej v navadnem kotlovinskem vitriolu. Znotraj pa je lés nekoliko zelenkast.

Ako se tako zamočen lés vzame berž v delo, se okotlovinijo žage in sekire nekoliko, ali to ne škodje nič. Smo pa lés potem berž omlajili in enmalo osušiti dali, kar se po namaki kmalo in veliko prej kakor scer zgodí, se ne pozna nič na orodju.

Čeravno te skušnje še niso tako dognane, da bi se v njih nič zboljšati ne dalo, sem jih vendar razglasil, ker sem do dobrega prepričan, da bo izviral velik dobiček iz njih. Naj poskusijo tudi drugi in naznanjajo svoje skušnje, da pridemo toliko zaželjeni dobroti do konca.

Ozir po svetu.

Muzej britanski.

Veličanska misel o enôti cele narave in o nikodar pretergani zvezi, ki od začetka do konca sveta kraljuje nad stvarmí nébesa in zemlje, vtelesnjena je v muzeju britanskem, da nikjer tako.

Kdor stopi v to veličansko shrambo in pregleduje zapopadek njeni, zdí se mu, da, kakor pesnik pravi, potuje izpod neba skoz svet v globočine, ktere zakriva vedna noč.

Začemši z nébesom se ustavijo očí učenih ogledovavcov pred vsem na sila velicih meteornih kamnih, kteri izpod neba na zemljo padajo, kot posebno prikazni, kterih nihče tajiti ne more, kterih izvírek in začetek pa je še zmiraj zastavica neuganjena. Prav je, da to nebesno kamnje začenja rudnínsko zbirko muzeja.

Prosto ljudstvo, sosebno ženstvo, pa se ne mudí dolgo pri teh kamnih, in se raji berž oberne tjè, kjer se lesketá en kos čistega zlata iz Kalifornie v velikosti gosjega jajca, — veliko srebra in biserov, med kterimi diamant „Regent“ velik kot golobje jajce, in pa podoba (model) še večjega Koh-i-nura, ki po vsi pravici se imenuje „gora svetlobe“.

Učenega rudninoslovca pa veselí še bolj ogledovanje krasnih kristalov, ki so nakupičeni v lepo zverstenem redu.

Rastline pa se ne shranujeje v muzeju, ker botaniški vert v Regent-Parku je za nje namenjen; vendar je tisto rastlinstvo in živalstvo, ki se v svojih pervinah celò celò malo loči od rudninstva in je tako rekoč prestopek od enega v druzega, obilo nadomestovano v lepi zbirki fosilk, ki so na ogled postavljene blizo rudnín. Od morskih alg pride ogledovavec počasi k 5 čevljev dolgi čelusti nososaura; kmalo vidi ihtiosaura, velikana 30 čevljev dolzega, za tem kostnjak irskega orjaškega jelena, čigar rogova merita 12 čevljev, potem zver megaterium, 40 čevljev dolgo in 12 visoko, v drugi izbi velikána mastodona, čigar jekla (velika zoba) sta 12 čevljev dolga: vse te zveri opominjajo človeka na čudeže potopljenega sveta.

Tako je ogledovavec dospel do zbirke živalstva.

Tù vidimo nezbrojno število prečudnih morskih stvarí: polipe, morske zvezde, gobe, ki so tako rekoč polovičarce med živalstvom in rastlinstvom, školjke (muševlje) in čudovite ribe, dokler z morskim psom, morskim konjem in morskim somom pridemo do dojivk, med kterimi ne pogrešamo nobene in nikakoršnega razpola od male miške do velikanskega slona.

Smo se ločili od zemlje in se podali na ogled tistih krilatih stvarí, ki se zibljejo po zraku, — oj kolikšen svet se nam spet tù odprè od milionov različnih mergolincov noter do orla, ki leta po nezmirnem nebu.

Zapustivši te sobe, v kterih se dosto prečuditi ne moremo nad vsegamogočnostjo božjo, ki je vstvarila toliko različnih stvarí na svetu, pridemo v tako imenovano narodopisno (etnografiško) zbirko. Tù vidimo revne in okorne izdelke pervotnih stanovnikov Australie, ktere breber (Biber) veliko prekosí v svojih delih, noter do naj umetnejšega blaga. Tù vidimo tudi v podobah vse človeške plemena: od obraza Eskimov v kožuhe zavitih in Novootočanov oboroženih s pšicami, sekirami in fračami, ki so bolj opicam (merkvicam) podobni kot ljudém, noter do ljudí naj lepše postave.

Tù vidimo v podobah navade in šege mnogoterih ljudstev, od kralja, ki na vozu napeljuje vojsko in terdnjave napada s požari in kozli, noter do iger prostega ljudstva. Vse to in še veliko druzih rečí vidimo v tako imenovani Nimrodovi sôbi, v sôbi Figališki in Elginski.

In vendar z vsim tim še ni konec britanskega muzeja. Sedaj še le se začnè, kar je več vredno kot vse stvarí, ki smo jih ogledovali s toliko radovednostjo, s tolikšnim zavzetjem; — pridejo namreč sedaj na verste rokopisi in knjige, ki iz naj starejih časov do današnjega dné so nakupičeni tù v tisuč in tisuč iztisih. Od Pali-rokopisov, na 241 listih talipotjega drevésa v Cingaleških značajih pisanih, noter do pisem, ki so jih z lastno roko pisali angležki kralji in kraljice in druge imenitne osebe, kakor Vilhelm I., Henrik IV., V. in VIII., Rihard III., Ane Boulenove in Katarine, Elizabete in Marie Stuartove, Dragotina I. in Kromwella, Friderika velicega, Wašingtona, Napoleona, Wellingtona itd., se najdejo tù. Tudi tako imenovano Mazarinovo sveto pismo, natisnjeno leta 1455 v tiskarnici Gutenberga in Fausta, je shranjeno v tem muzeju z vsimi ustavnimi pismi, po kterih je bila od starodavnih časov osnovana vlada britanskega kraljestva.

Ni nam treba omeniti, kako sila veliko mora poslopje biti, ki shranuje tolikšne zaklade.

Smešnice.

— Nek kmet, pridši domú iz mesta, se ni mogel dosto prečuditi, da si gospé v mestih zakrivajo obraz z zagrinalom. „Kaj to in pa nič“ — ga zaverne sosed njegov, ki je slišal od šeg na Turškem, „v Turčíi še ne smé ženska kuretine pitat iti brez zagrinjala, ako je petelin med njo.“

— Neko radovedno dete je prašalo učitelja: „kako pridejo mali otroci na svet? „Ljubi moj, če si ti že to pozabil, ker si še le 10 let star, kako se morem jez spomniti, ker sem že čez 40 let star“ — mu odgovorí pametno učitelj.

— „Kaj zlomka! si mi prinesel danes škornjice dvojne sorte, ene dolge, druge kraji?“ — vpraša nek gospod svojega hlapca. „Zlodi vé, kako je to; saj sem se že sam čudil, da ravno tak par imam še zunaj“ — odgovorí bedasti služabnik.

— En gospod je vprašal slabo napravljenega juda: s čem da kupčuje? Oj, gospod — mu odgovorí jud — jaz kupčujem z blagom, ki ga Vi nimate ništa — s pametjo.

— (Pred sodnijo). *Tožnik:* Naj pomislijo gospod, sosed moj mi je danes dopoldne klofuto dal, da mi še zdaj šumí po glavi. *Sodnik:* Ali mu je niste dali nazaj? *Tožnik:* Na, gospod, te ne, pa eno drugo.

— Neka družba se pogovarja od mraza, pa noboden ni prav vedil, koliko stopinj mraza kaže gorkomer danes več od včeraj. Med tem stopi star hlapec hišnega gospodarja v hišo, ki se je rad bahal z vednostjo svojo. Gospodar mu veleva: naj gré gledat, ali je kaj padel termometer, ki visí zunaj na oknu. Hlapec gré in pride z modrim odgovorom nazaj: da termometer še zmiraj visí na svojem mestu.

Iskrice življenja.

Darovi sreče.

Lačen je vesel v pervem trenutku, ako mu podaš perišče pšena; je pa obogatel, se mu zdí celi svet perišče prazne slame. Tako so darovi sreče razni: kdor jih vživa, ni še srečen zavolj tega.

Vrednost učenosti.

Učenost je zaklad, ki je varen pred vsakim napadom tatinskim; kdor jo hoče zapravljati, jo množí; ona ostane do poslednjega dihleja; učeni so resnično bogatini, knezi jim niso enaki.

Škodljive okoljšine.

Slabi svetovavci popačijo kralja, poželjivost mladenča, pobožnega plača, starše malopriden sin, lepo obnašo slabi tovarši, pijanost krade sramožljivost, cvetice vsahnejo premalo škropljene, ljubezen se ohladí po dolgi ločitvi, prijatli omerzé, če se snidejo malokdaj, zakladi se vsušé po slabem gospodarstvu.

Življenje.

Življenje dirja kakor val;
Mladost terpí le en trenutek;
Beží veselje kakor misel hitro!
Nestanovitno je veselje tù na zemlji
Kot blisk, ki po oblaku švigne.
Življenje je kot kapla dežja,
Ki nosi vihra na perutah jo:
Na radost se mladosti ne zanašaj,
Podpora je, ki zgrudi mahoma se;
Vse mine, vse omahne tukaj:
Modrost, strah Božji le ostane!

***

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Českega. 14. in 15. dan t. m. je vihralo in snežilo v tukajšnih gorah (Erzgebirge) tako strašno, da naj stareji ljudjé ne pomnijo tacega; mislili so, da je sodni dan. Škoda v gojzdih je nepopisljiva; v enem samem grajšinskem gojzdu je vihar poderl več tavžent naj močnejših drevés. Nobena živa duša se ni smela prikazati iz hiše; v lesenih hišah si celò niso upali kuriti zavolj strahú, da bi veter ognja kam ne zanesel. Več ljudí, kteri so bili od doma, je zmerznilo na poti. — Ker od toliko straní beremo od velicega snega, silnih zametov in hudega mraza, nam pride na misel, da nas je vremenski prerok iz Jolsve tabart zlo opeharil s svojim prerokovanjem; radovedni smo, kako se bo izgovarjal; naj pametniši pa bi bilo, ako bi se ne oglasil več, ker sedaj mu tudi njegovi prijatli ne bojo verjeli ni česa. Naznanjali smo radi prerokovanja njegove, da bi lahkoverniki iz lastne skušnje sodili ceno vremenskih prerokov, od kterih naš pesnik prepeva: „Pojte rakom žvižgat!“ itd.

Iz Celovca. 15. dan t. m. je c. k. deželna sodnija v Celovcu obsodila A. Grudnika in M. Gerbeca, ki sta se pred 2 letoma (17. decembra leta 1851) v Sulcbahu o znanem napadu 3 žandarjev vkrivičila vstaje. Gerbec, ki pa je pobegnil, je obsojen na 4 leta v težko ječo, Grudnik pa zavolj mnozih polajšavnih uzrokov in ker je že skor 2 leti zapert, na 3 mesce v težko ječo.

Iz Ljubljane. Sledeče poslavljenje dvéh naših visokočastitih g. rojakov smo ravno brali v Dunajskem časniku: „Njih c. k. ap. veličanstvo so po previsokem sklepu od 18. t. m. z odpustbo taks podeliti blagovolili ministerskemu svetovavcu v ministerstvu za bogočastje in nauk Andreju Mešutar-ju čast škofa Sardiškega in ministerskemu svetovavcu ravno tistega ministerstva Andreju Gollmayer-ju čast infuliranega opata Peturskega v Vesprimski škofii (na Ogerskem)“.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski vradni časnik je razglasil te dní stan letošnje letíne, kakor ga je zvedila vlada iz vsih dežel našega cesarstva. Po tem razglasu je precej dobra letina bila v doljni in gornji Austrii, na Salcburškem in Tiroljskem, — le srednja letína je bila na Štajarskem, Koroškem in Krajnskem (le ajda se je bolje obnesla in vino), — enmalo bolji kot srednja je bila na Českem, Marskem, Šlezkem, v Galičii, Krakovi in Bukovini, v izhodni Galicii pa slabeja od srednje, — na Ogerskem je bila srednja, dobra na Erdeljskem in v Banatu, na Horvaškem in Slavonskem slaba, še slabejša pa v Dalmacii, v Istrii in na Goriškem — skor slaba je bila na Lombarškem, na Beneškem slaba. Le v nekterih deželah se je nadlog bati; da se jim pride na pomoč, se že delajo priprave. Po „Terž. časniku“ je spet poskočila žitna cena; vagan koruze veljá ondi 9 fl. sr., tedaj ravno trikrat več kakor sicer. — Nek ogersk kmetovavec je znajdel novo sorto kruha iz rèžene in želodove moke; želod se posuší, oluši in v moko zmelje; tak kruh je bolj čern, kakor navadni reženi, pa, pravi, da je kaj dober in zdrav, posebno za jetične ljudí. Časnik „Presse“ pristavlja temu naznanilu, da ta znajdba utegne dobra biti, ako je človeški život enak prešičjemu, ker je res, da želod dobro tekne prešičem. — V Galicii so začeli tù in tam za kuhinske potrebe rabiti gnojno sol, ktere cent le 40 krajc. veljá; ker utegne taka sol zdravju nevarna biti in se tudi škoda godí cesarskim dohodkom, ako se rabi namesto kuhinske solí gnojna sol, je c. k. ministerstvo v ti deželi prepovedalo prosto kupčijo s to soljo, in velélo, da se smé vprihodnje prodajati le v cesarskih solnicah takim kmetovavcem, ki spričajo po vradnih pismih, da bojo s to soljo gnojili svoje zemljiša, ne pa je rabili za druge potrebe. — C. k. ministerstvo je prepovedalo vradnikom, da v navadni civilni obleki ne smejo nositi uniformiških kapic. — Deržavno gojzdnarsko družtvo na Dunaji je posvetovalo se unidan o tem: koliko je dosihmal že koristila nova gojzdna postava od 3. decembra lanskega leta? Sploh je obveljala misel, da tudi korist te postave bo vedno le na papirju ostala, ako se ne postavijo povsod zvedeni gojzdnarji, kteri imajo čuti nad pravim gospodarstvom z gojzdi. Družtvo je predložilo svoje nasvete c. k. ministerstvu. — Omenili smo nedavnej tiste zakletbe zoper kneza Černogorskega, ktere se je vdeležil tudi stric njegov in predsednik starašinstva Peter Petrović z mnogimi starašinami in serdárji te dežele. Sodniška preiskava je razodela, da namen te zakletbe je bil prekucniti sedanjo vlado, izgnati kneza sedanjega ali če z lepo ne gré, ga umoriti, ovreči pokroviteljstvo in oblast rusovsko, se postaviti pod obrambo francozko, in izvoliti druzega vladarja. Sklep sodbe je: „Peter Petrović, predsednik starašinstva, starašina Štefan Kuka in serdár Milo Martinović so krivi spoznani velikega izdajstva in strežbe po življenju knezovem, so tedaj iz dežele izgnani in propisani, njih premoženje zapade deržavni denarnici, in vsak, kdor tem begúnom na pomoč pride ali jim zavetja dá, bode vstreljen“. Izgnani so sedaj v Kotru, kjer je nek tudi austrianski feldmaršallajtnant Mamula, ki vodi obravnave, da bi se prizaneslo obsojenim. — Zadnje novíce iz Turškega niso donesle nič posebnega. 14. dan t. m. je prišlo že večkrat omenjeno novo pomirivno pismo Dunajske konferencije v Carigrad; Rešid-paša ga je nemudoma izročil sultanu, ki je pripravljen poslušati nasvet zedinjenih 4 vladarstev, ako rusovski car berž odpravi svojo armado iz Moldave in Valahije in tako djansko pokaže, da ne misli podkopati celôte turške deržave. Govorilo se je, da do 20. t. m. bo poklical sultan divan skupej, v kterem se bo sklenil odgovor na omenjeno pismo. Poročniki zedinjenih vlad tudi željno pričakujejo odgovora, ki ga bo dal rusovski car na tisto pismo, ker so prepričani, da se porta ne bo vdala popred pomirju, dokler ne zvé, da tudi rusovski car je pripravljen h pogodbi. Sultan želí obravnavo teh pogodb v kakem austrianskem mestu. Razun malih bitk prednih straž ni bilo nobene veči vojske več. Časniki donašajo še zmiraj nove zvedbe o veliki morski vojski pri Sinopi in pravijo, da tudi ena velika barka rusovska „Jagondib“ z 90 topovi je z neko turško fregato vred raznesena bila. „Ost. Corr.“ vé povedati za gotovo, da so bôse vse govorice, po kterih so šle francozko-angležke barke v černo morje, ker 15. t. m. so bile še vse poleg Carigrada. — Lord Palmerston se je pomislil in je spet stopil v ministerstvo; misli se, da je njegova obveljala; v čem pa ta obstojí, znano ni. — V francozkem mestu Lyon je bila ponoči med 19. in 20. tega mesca prekucija pripravljena; vlada pa je zvedila ta naklep o pravem času in ga je zaterla, da se ni clo nič zgodilo.

Današnjemu listu je „kazalo važniših rečí 11. tečaja Novíc z načêlnim listom in zavitkom“ pridjano.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*